

Research Paper

Identifying and Evaluating the Visual Organization Factors Affecting the Improvement of the Physical Appearance of Iranian Villages

Faezeh Asadpour¹, *Jamal-e-Din Mahdinejad², Ali Sharghi³, Bahram Saleh Sedghpour⁴

1. PhD Student, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Engineering, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran.

2. Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Engineering, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran.

3. Associate Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Engineering, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran.

4. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran.

Citation: Asadpour, F., Mahdinejad, J., Sharghi, A., & Saleh Sedghpour, B. (2021). [Identifying and Evaluating the Visual Organization Factors Affecting the Improvement of the Physical Appearance of Iranian Villages (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 12(3), 572-589, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.325171.1642>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.325171.1642>

Received: 06 June 2021

Accepted: 10 Aug. 2021

ABSTRACT

Today, the nature of the design and monitoring the visual aspects affecting the enrichment and formation of the rural environment and the villagers' experiences of its physical appearance face shortcomings. It is necessary to identify the factors of the visual organization and study its effect on the physical appearance of the village to provide a more comprehensive description of this phenomenon. This research is exploratory in nature and descriptive survey in terms of the data collection method. The data required for the research were collected through documentary content analysis and the Delphi survey. The statistical population consists of 10 people in the Delphi section and 265 experts in the survey section who were interviewed after the validity and reliability of the questionnaire was confirmed by professors and Cronbach's alpha technique. To analyze the research data, one-sample t-test, Pearson correlation coefficient and Regression Analysis were used, the results of which showed that out of 53 evaluated indicators in four aspects of aesthetics-formal, activity-functional, cognitive-perceptual, and biological-natural, decorations and materials had the highest effect with an overall weight of 4.52, and the balance indicator with the score of 2.24 had the lowest impact on the visual organization of the village. Furthermore, the research findings showed a significant positive relationship between the stated factors and indicators. According to the regression analysis, 61% of the factors of the visual organization result in improving the physical appearance of the village. Among the four factors, the cognitive-perceptual factor with the impact factor of 0.378 had the most effect on the improvement of the physical appearance of the village.

Key words:

Physical Appearance, Village Landscape, Visual Organization

Extended Abstract

1. Introduction

ural appearance and landscape as elements affecting people's visual percep-

tion of the environment are considered as one of the most important issues today that are currently considered by rural authorities and planners. Considering this feature, both naturally and artificially, can have a positive or negative effect on rural attractiveness and contribute to strengthening values such as physical identity, visual formal aesthet-

* Corresponding Author:

Jamal-e-Din Mahdi nejad, PhD

Address: Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Engineering, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran.

Tel: +98 (912) 1580343

E-mail: Mahdinejad@sru.ac.ir

ics and many formal features of rural texture. The inadequate situation of physical renovation and improvement of villages, lack of integrated rules for new constructions in rural areas and lack of coherence and coordination of physical elements of new texture with the old one on the one hand and the existence of numerous visual potentials in rural areas, on the other hand, leads to considering the vital aspects of appearance and rural landscapes in the spatial and physical structure of the village and its impact on people's visual perception of the village and a place and theoretical formulation of visual organization parameters in the country's villages. Therefore, due to the nature of planning and monitoring the visual aspects effective in enriching the formation of the rural environment and the experience of the villagers of its physical appearance faces some shortcomings, and identifying the factors affecting the design aspects of the physical appearance of the village is necessary to improve the quality of the worn and unpleasant appearance of today's villages.

2. Methodology

The present research has a mixed-method (quantitative-qualitative) and is a descriptive survey in terms of the basic purpose, the nature of exploratory research and data collection. The data required for the research were collected through documentary content analysis and the Delphi survey. To obtain an overview of the level of evaluation of experts of visual organization factors, one-sample t-test was used. Moreover, to explain the relationship between visual organization factors and physical appearance, the Pearson correlation coefficient was calculated for each pair of factors and indicators using SPSS software.

3. Results

In the first stage, 53 indicators in 4 dimensions of aesthetics-formal, activity-functional, cognitive-perceptual, and biological-natural were identified for visual organization using the content analysis method and the Delphi method. In the second stage, the status of each indicator was evaluated using the one-sample t-test method, indicating that indices of decorations and materials with a total weight score of 4.52 have the most impact and the balance index with a score of 2.24 has the least impact on the visual organization of the village. In the third stage, the results of correlation showed that among the factors of visual organization, the highest correlation was related to perceptual-cognitive and functional-activity factors with a correlation coefficient of 0.535. In the fourth stage, the results indicated a significant positive relationship between these factors and indicators, and 61% of the visual organizing factors improved the physical appearance of

the village based on regression analysis. Among these factors, the perceptual-cognitive factor with an impact factor of 0.378 had the greatest effect on improving the physical appearance of the village.

4. Discussion

The regression results have indicated that among the four factors, the perceptual-cognitive factor has the greatest effect on improving the physical appearance of the village. This means that perception, which is the basis for the interpretation and evaluation of physical appearance, stimulates the sense of sight and, as a result, better perception of people. Therefore, the designer can consciously use visual elements appropriate to the nature of each space and choose spatial, structural and coordinating relations between the floor, body and elements located in it with each other and with the surrounding environment, as well as awareness of people's visual preferences and extract common meanings among different types of space users to create an environment suitable for observers and the desired image.

5. Conclusion

The reason that rural appearance is devoid of quality and does not induce peace and use of space in contemporary villages today is the lack of attention of rural planners and managers who have not yet prepared a comprehensive plan to tackle this issue. If the visual symbolic features used in the village image, which has a direct role in rural development and improving the life and attitude of villagers to the rural environment, are not designed in accordance with the space and perceptual capacity of the public, it will lead to the poor reading of the village, distorted mental image and as a result, the mutually unfavorable communication. Accordingly, it is not possible to intervene in the environment without sufficient attention to the processes of understanding the environment by the people and their mechanisms. Therefore, the face of the village can be improved by considering the results of this research and a desirable image can be created based on environmental conditions and human needs in a logical and proportionate manner.

Acknowledgments

This article is an excerpt from the first author's doctoral dissertation under the guidance of the second and third authors and the fourth author's advisor at Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

شناسایی و ارزیابی عوامل ساماندهی بصری موثر بر بهبود سیمای کالبدی روستاهای ایران

فائزه اسدپور^۱, جمال الدین مهدی نژاد^۲, علی شرقی^۳, بهرام صالح صدق پور^۴

- ۱-دانشجوی دکتری، گروه معماری، دانشکده مهندسی معماري و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران
- ۲-استاد، گروه معماری، دانشکده مهندسی معماري و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.
- ۳-دانشیار، گروه مهندسی معماري و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.
- ۴-دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.

حکم

تاریخ دریافت: ۱۶ خرداد ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۱۹ مرداد ۱۴۰۰

سیما و منظر روستایی به عنوان عناصر موثر بر درک بصری مردم از محیط، یکی از مسائل مهم امروزی بوده که در حال حاضر برای متولیان و برنامه‌برزان روستایی قابل تأمل است. از آنجایی که ماهیت طراحی و نظرات بر جنبه‌های بصری مؤثر در غنی‌سازی و شکل‌گیری محیط روستایی و تجربه روستاییان از سیمای کالبدی آن، با کاستی‌هایی روبه‌رو است، جهت تشریح بیشتر، شناسایی عوامل ساماندهی بصری و بررسی میزان اثرگذاری آن بر سیمای کالبدی روستا ضرورت دارد. این پژوهش از لحاظ ماهیت، اکتشافی و از حیث روش گردآوری داده‌ها، توصیفی - پیمایشی است. داده‌های موردنیاز تحقیق از طریق تحلیل محتوای اسنادی و پیمایش دلفی گردآوری شد. جامعه آماری در بخش دلفی، ۲۱ نفر و در بخش پیمایشی، ۲۶۵ نفر مخصوص است که پس از تأیید روایی و پایابی پرسشنامه توسط اساتید و تکنیک الگای کرونیک، مورد پرسشگری قرار گرفتند. در این پژوهش جهت تحلیل داده‌ها از آزمون χ^2 تکنومونهای، ضرب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد که نتایج نشان داده است: از ۵۳ شاخص ارزنایی شده در ابعاد چهارگانه شامل: زیبایی، شناختی - فرمی، کارکرده - فعالیتی، ادراکی - شناختی و طبیعی - زیستی، شاخص‌های تزیینات و مواد و مصالح با امتیاز وزنی کل (۴۵٪) بیشترین اثرگذاری و شاخص تعادل با امتیاز (۷۲٪) کمترین اثرگذاری را بر ساماندهی بصری روستا دارند. همچنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نشان داده است: ۶۱ درصد از عوامل ساماندهی بصری، موجب بهبود سیمای کالبدی روستا می‌شود، که از میان عوامل چهارگانه، عامل ادراکی - شناختی با ضریب تأثیر ۰/۷۸، بیشترین اثر را بر بهبود سیمای کالبدی روستا دارد.

کلیدواژه‌ها:

سیما کالبدی، منظر
روستا، ساماندهی بصری

مقدمه

با شرایط زمان و مکان آن جامعه سکونتگاهی وفق داده شود، به مرور بر الگوهای معماري بومي و هويتی روستاهای تأثيرات منفي بر جای گذاشته و توسعه‌نيافتگی و آشفتگی کالبدی را در پی خواهد داشت (Darvishi et al., 2012; Sartipipour, 2006). از آنجایی که عنصر دوم سازنده چشم‌انداز یا منظر، هویت است (Daripour & Maleki, 2015)، عدم شناخت کافی نسبت به تغیيرات منظر بومي و سيمای ارزشمند موجود و در نتيجه جهل به الگوهای منظرين در طی گذر زمان، موجب تخریب منظر و گستاخات و بی‌هویتی روستا خواهد شد (Ramezani & Livani, 2014). با اين حال، همواره مشاهده می‌شود که، سیما و ساختار کالبدی روستاهای ايران با نفوذ و هجوم فناوري، فرهنگ و سیماي شهری و همزمان با آن تنزل ارزش‌های فرهنگی و بومي نزد ساكنان روستا، روزبه روز و بیش از پيش مخدوش شده‌اند به‌طوری که منجر به تغيير فرم و تغیيرات ساختار کالبدی منظر گشته و هر

روستاهای به عنوان مکان‌هایی در مقیاس محلی با دارا بودن هویت، فرهنگ، شیوه معيشت و فضاهای زندگی مربوط به خود، به‌طور روزافزون، در سراسر جهان در معرض تغیيرات شديد هستند (Sajadi Ghaydari & Sadeghloo, 2015). شکل‌گيری خصوصيات کالبدی روستا با تأثیرپذیری از مسائل مرتبط با انسان همانند: مسائل اقتصادي، اجتماعي، فرهنگي، شرایط زیستمحيطی و طبیعی (Khakpour & Eshghi Sanati, 2015) بافت کالبدی - فيزيكى روستاهارا، در گذر زمان و با تغيير در ساختارها و کارکردها و پديد آمدن نيزامندى‌های نوين ايجاد نموده است. اگر اين تغیيرات و دگرگونی‌ها در عرصه‌های روستایی در کنار تغیيرات درونی، که غالباً منشاً بروزدا دارد و به‌واسطه رخدادهای بيرونی در سطح محلی، منطقه‌ای و ملی پدیدار می‌شوند، نتواند

* نويسنده مسئول:

دکتر جمال الدین مهدی نژاد

نشانی: تهران، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، دانشکده مهندسی معماري و شهرسازی، گروه معماري.

تلفن: +۹۸ (۰)۳۴۴ ۱۵۸۰ ۹۱۲

پست الکترونیکی: Mahdinejad@sru.ac.ir

پیرامون خود را می‌بیند و از تجربه دوباره جاهایی که از نظر ویژگی‌های بصری، پرکشش هستند و جاهایی که همواره به نظر می‌رسد روابط و تأثیرات فضایی تازه‌ای دارند، لذت می‌برند (Pakzad, 2009). خصوصیات بصری سهم مهمی در لذت بردن مردم از محیط طبیعی و مصنوع اطراف دارد و باعث جذب سرمایه‌گذاری و پیشرفت‌های اجتماعی و اقتصادی منطقه نیز می‌گردد (Mirkarimi et al., 2014; Sedaghati & Dartoomi, 2016; Modiri & Norollahi Oskoue, 2014). زمانی که مکان‌ها، با وجود کمیت و کیفیت‌های اطلاعات موجود، به نحو سالم‌تر، ایمن‌تر و مطلوب‌تر مورداستفاده قرار گیرند و نظارت‌های رسمی و یا اجتماعی بالاتری روی آن باشد، آسایش بصری در محیط وجود دارد (Daviran et al., 2013). سیماهایی که واضح و به آسانی قابل درک هستند، جذاب‌تر از آن‌هایی هستند که الگوی بی‌نظم و اتفاقی دارند (Chhetri & Arrowsmith, 2003) و همچنین مناطقی که فاقد ارتباط و همبستگی هستند به سختی درک می‌شوند (Aminzadeh, 2003). بنابراین شناسایی سیماهای دیدنی و قابل درک باید از ابتدا بخشی از پروژه‌های توسعه‌ای باشند تا بتوانند زیبایی‌های سیماهای محیط و مدیریت منابع بصری را در زمینه‌ی برنامه‌ریزی استراتژیک تقویت کنند (Willy, 2001).

روستا به عنوان یک مکان اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، زیستگاه جماعتی از مردم در خارج از محدوده شهرهای است (Shahbazi, 2005) و معماری آن، از لحاظ ماهیت کارکردی و پاسخ‌گویی به نیازهای انسانی مجموعه‌ای همگن با هویت کالبدی خاص را تشکیل می‌دهد که نقش تعیین‌کننده‌ای در چشم‌انداز روستایی دارد (Zargar & Hatami Khanaghahi, 2015; Zargar, 2009). به طوری که ورود عناصر فرهنگی انسانی و به خصوص، اثرات عناصر و جلوه‌های بصری نامرتبط با منظومه روستا، ویژگی‌های منحصر به فرد منظر روستایی و توان بازسازی آن را مختل خواهد ساخت (Taghvaei, 2013). برخورداری بافت و معماری روستایی از زیبایی اکولوژیکی، استفاده از مصالح بومی، هماهنگی با شرایط محیطی در استقرار بافت و ساخت و ساز مسکن، قرار گرفتن روستاهای در بستر طبیعی و برخورداری از مناظر و چشم‌اندازهای طبیعی از مهم‌ترین امتیازهای روستاهای محسوب می‌شود (Sartipipour, 2009) که تأثیر مستقیمی در منظر روستایی و هویت آن دارد.

صدقی و درتمی (۲۰۱۶) معتقدند: مشاهده منظر و ادراک آن توسط انسان، نقش مهمی در ادراک و شناخت وی از محیط دارد و خصوصیات بصری، سهم مهمی در هویت ناحیه و حس مکان دارد به گونه‌ای که به لذت بردن مردم از محیط طبیعی و مصنوع اطراف کمک می‌کند. از نظر حسینی و همکاران (۲۰۱۱)، مسیرهایی با فرم کالبدی متفاوت، از کیفیت بصری متفاوتی برخوردارند و در طراحی‌های شهری توجه به ابعاد و شاخص‌های بصری به خلق محیط مطلوب می‌انجامد همان‌طور

(Mahdi Nejad et al., 2020; Mahdi Nejad & Asadpour, 2020)

با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از جمعیت کشور در روستاهای ساکن هستند، اما وضعیت نامناسب نوسازی و بهسازی کالبدی روستاهای فقدان قوانین یکپارچه نمازاسازی برای ساخت و سازهای جدید در بافت روستا و عدم پیوستگی و هماهنگی عناصر سازنده سیماهای کالبدی بافت جدید با قدیم از یک طرف وجود پتانسیل‌های متعدد بصری در بافت‌های روستایی از طرف دیگر، لزوم توجه به جنبه‌های حیاتی سیما و چشم‌اندازهای روستایی در ساختار فضایی و کالبدی روستا و تأثیرگذاری آن در درک بصری مردم از روستا بودن محل و تدوین نظری پارامترهای ساماندهی بصری در روستاهای کشور را در پی داشته است. از آنجایی که ماهیت برنامه‌ریزی و نظارت بر جنبه‌های بصری مؤثر در غنی‌سازی در شکل‌گیری محیط روستایی و تجربه روستاییان از سیماهای کالبدی آن، با کاستی‌هایی روبه‌رو است، لذا شناسایی عوامل تأثیرگذار بر جنبه‌های طراحانه سیماهای کالبدی روستا جهت بهبود کیفیت سیماهای فرسوده و ناخوشایند روستاهای امروزی امری ضروری است. با توجه به موارد ذکر شده، سوالات زیر برای انجام تحقیق مطرح می‌گردد.

سؤالات: ۱- ابعاد و مؤلفه‌های ساماندهی بصری در روستا چیست؟

۲- مهم‌ترین شاخص‌های ساماندهی بصری در روستا چه است؟

۳- هر یک از عوامل ساماندهی بصری به چه میزان بر بهبود سیماهای کالبدی روستاهای امروزی اثرگذار است؟

مروری بر ادبیات موضوع

ادراک حسی اطلاعات یا درک اشیاء از طرق حس بینایی، شنوایی، لامسه، بویایی و چشایی از دغدغه‌های دیرینه فیلسوفان بوده است (Krin & Benjour, 2013). به طوری که تحریکات محیطی از طریق تعامل همه این حس‌ها و به شکل مرتبط با هم و به صورت واحد، ادراک می‌شوند (Carmona, 2015). از میان انواع حواس، بیش از هشتاد درصد از ورودی‌های حسی ما بصری است که از طریق دیدن در اختیار انسان قرار می‌گیرد (Douglas, Porteous, 2003). محیطی که از طریق این حس درک می‌شود محیط بصری نام دارد که درک آن به یک وجه از شیء و حیطه تصاویر بصری‌ای که مبنای آن بوده محدود نمی‌شود. در مورد معماری نیز همین‌طور است و ذهن می‌تواند از تعدد منظره‌ها، تصوری از صورت سه بعدی عینی مجسمه یا بنا را ترکیب کند (Arnheim, 2014). از دید گابستر بیشترین واکنش‌ها به محیط از طریق تجربه شخصی افراد از منظر تعیین می‌شود (Adelvand & Ghashghaei, 2011). مردم، خیلی بیشتر از آن که تصور می‌شود،

بهطور ذهنی به منظر کالبدی محیطی که افراد در آن قرار دارند مرتبط است و بسته به زمینه جغرافیایی و فضایی که افراد در آن زندگی می‌کنند، می‌تواند بازخورد متفاوتی ایجاد نماید. بر اساس مطالعه **مک‌گراناهان^۷** (۲۰۱۲)، علت اصلی مهاجرت روستاییان از مناطق روستایی در ایالت متعدد، ویژگی‌های منظر بوده است و وی معتقد است، روستاییان بیشتر به مناطقی که دارای جنگل، زمین‌های گستردۀ و باز، توبوگرافی مناسب و آب هستند، تمایل بیشتری به زندگی و اسکان در آن نشان داده‌اند.

لذا با توجه به بررسی‌های صورت گرفته مشخص شد؛ مطالعاتی که تاکنون در زمینه مقایسه نحوه ارزیابی و برخورد با محیط بصیری میان گروه‌های مختلف اجتماعی و به خصوص طراحان محیطی و مردم عادی صورت گرفته است، اکثراً در کشورهای غربی و البته در حوزه شهری انجام پذیرفته است، در ایران نیز پژوهش‌های کمی در این زمینه انجام شده، اما تحقیقی چه بسا عمیق در خصوص متغیرهای مستقل (ساماندهی بصیری) و متغیر وابسته (سامیای کالبدی) تحقیق، ضمن ارزشمندی دیرینه ساختار روستایی صورت نگرفته است که خلاً وجود داشته ضرورتی بر انجام این تحقیق است.

روش‌شناسی تحقیق

با توجه به سوالات مطرح شده پژوهش حاضر از لحاظ ماهیت، اکتشافی و از حیث روش گردآوری داده‌ها، توصیفی - پیمایشی است و بهطور کل، دارای روش پژوهش آمیخته (کمی کیفی) است. که در ۴ گام مطابق تصویر شماره **۱** و به شرح زیر قابل انجام است.

در گام اول، برای تسلط بر ابعاد موضوع و بهره‌گیری از تجربیات محققین پیشین، با مطالعات کتابخانه‌ای و از طریق ابزارهایی مانند فیش، جدول و فرم، به سازماندهی و طبقه‌بندی داشن موجود پیرامون «عوامل ساماندهی بصیری» به روش تحلیل محتوا، پرداخته شد. حجم نمونه در این بخش شامل، مقالات، کتب و پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط با موضوع پژوهش است و نمونه‌ها از میان منابع در دسترس استخراج شد. که با تحلیل محتوای اسنادی شاخص‌های مرتبط با ساماندهی بصیری مطابق تصویر شماره **۲** استخراج شد.

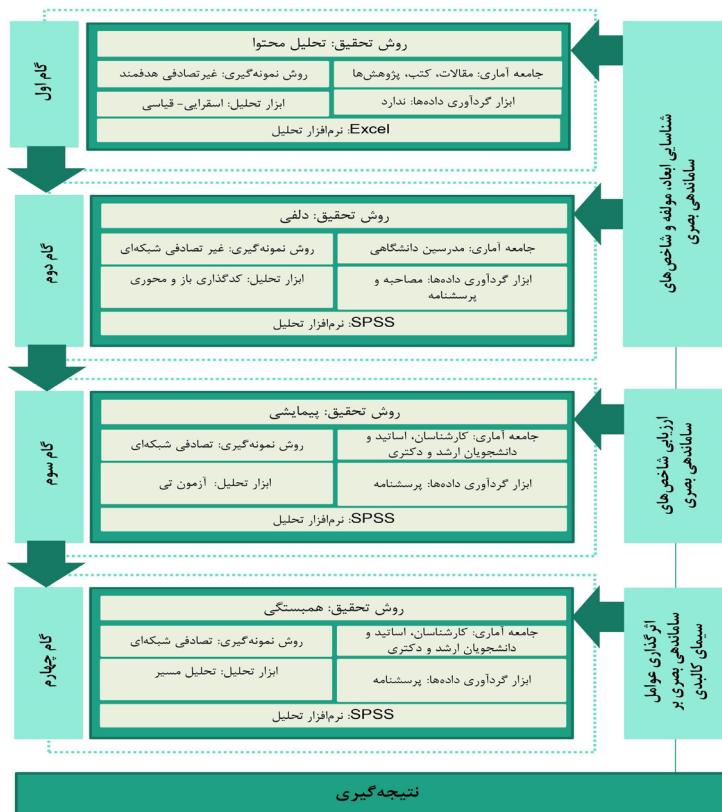
که مدیری و نوالله‌ی اسکویی (۲۰۱۴) نیز معتقدند، عدم برقراری ارتباط مناسب بین فرم و عملکرد فضایی منجر به شکل‌گیری طرح‌واره‌ها و تصویر ذهنی نامطلوب در ذهن شهروندان می‌گردد چرا که از نظر فرجی و ابراهیم‌زاده (۲۰۱۵) و مهدی‌زاده و همکاران (۲۰۱۹) در شرایط محیطی مختلف، ادراکات متفاوتی از یک فرم صورت می‌پذیرند بهطوری که فرم معماری بسته به شرایط فرد، مانند ظرفیت و آمادگی ادراک، بستر فرهنگی که فرد در آن رشد یافته، می‌تواند متفاوت باشد. از نظر آفتاب و علی‌پور (۲۰۱۵) شاخص‌های سیمای بصیری شهر بیشترین تأثیر را بر آرامش شهروندان و کمترین تأثیر را بر جهت‌یابی شهری داشته و آنچه شهرهای از سیمای بصیری یک شهر انتظار دارند به ترتیب تأمین آرامش، امنیت، جلوگیری از بروز وندالیسم و کمک در جهت‌یابی است.

آذرنیوش و روانجو (۲۰۱۴) معتقدند، ناهمانگی که در زمان‌های مختلف در عناصر شهری شامل: نماها و جدار خیابان‌ها به وجود می‌آید موجب نوعی آلودگی بصیری می‌شود که به اختشاش بصیری شهرها دامن می‌زند. در حالی که به اعتقاد **حنچی و آرامکی (۲۰۱۲)** توجه به سبک معماری سنتی و به کارگیری عناصر سنتی دارای ارزش زیبایی‌شناختی می‌تواند حس مثبتی را نسبت به برخی بافت‌های کهنه محلات منفی، ایجاد نماید. در خصوص محیط روستایی **فری‌آنکوا** و **همکاران (۲۰۱۲)**؛ **جانکویکاوا** و **استپانکوا^۱** (۲۰۱۲) و **سالاکوا^۲** (۲۰۱۲) معتقدند، معماری زیبای سکونتگاه‌های روستایی نشان‌دهنده هویت و منحصر بودن این مناطق است که دارای مناظر جذابی است و به اعتقاد **فرای‌آنکوا** (۲۰۱۳) و **سارافین^۳** (۲۰۱۲)، زیبایی این مناظر نقش بارزی در بازسازی و توسعه روستا ایفا می‌کند. **حسینی و همکاران (۲۰۱۱)** معتقدند گشايش، تنوع دید، مقیاس انسانی و ارتباط بصیری خوانایی، رمز و راز دید، انسجام، هماهنگی و غنای بصیری، پیچیدگی و وضوح دید در فضاهای مورداستفاده عموم باعث افزایش کیفیت بصیری و در نتیجه رضایت ساکنین می‌گردد.

به اعتقاد **احمدی و همکاران (۲۰۱۸)** عده تغییرات منظر و چشم‌انداز کالبدی در اغلب روستاهای، تغییر کاربری اراضی روستایی است. **لوكزا^۴** و **همکاران (۲۰۱۳)** نیز معتقدند، در محیط روستایی مناظر روستایی مطلوب انگیزه بیشتری را برای مشارکت ساکنان محلی جهت نظارت و حفظ زمین‌های کشاورزی و تلاش برای حفظ روستاهای و اقتصاد ایجاد می‌کند. **فاغرھولم و کایکو^۵** (۲۰۱۲)، معتقدند ارزش‌های اجتماعی افراد

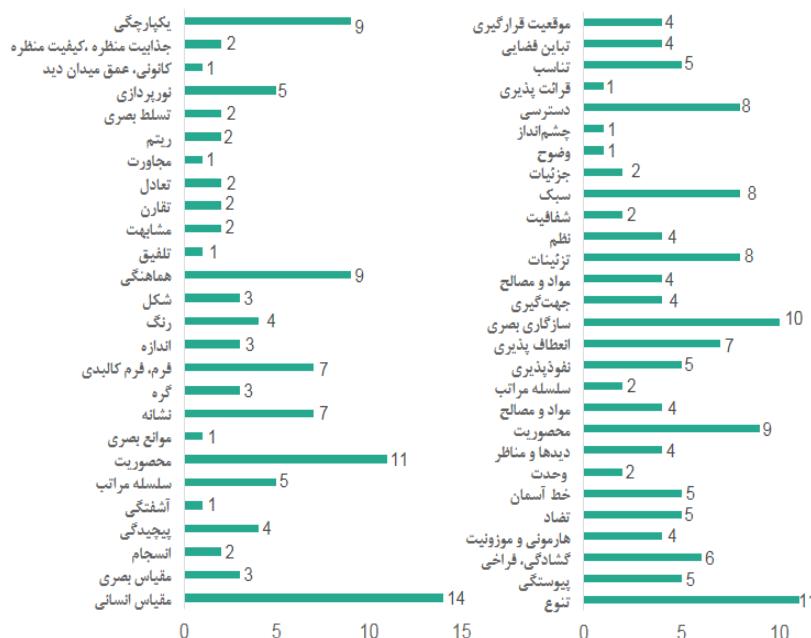
1. Feriancova
2. Jancovicova & Stepankova
3. Salacova
4. Sarafin
5. Lokocza
6. Fagerholm & Kayhko

7. McGranahan

فصلنامه پژوهش‌های روان‌شناسی

تصویر ۱. مبانی گام‌های روش تحقیق. مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روان‌شناسی

تصویر ۲. فراوانی شاخص‌های استخراج شده از تحلیل محتوای استنادی در ارتباط با سیاه‌نامه‌ی بصری. مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

متخصصان، از شاخص‌های عوامل ساماندهی بصری در سطح روستاهای موردمطالعه از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد و میانگین عددی پیش‌فرض این آزمون، برابر ۳ در نظر گرفته شد. در بخش پیمایش جهت پاسخ‌دهی به سوالات، با توجه به نظر **هیرو و یاماومتو^۱ (۱۹۹۵)** که معتقدند؛ در تحلیل رگرسیون چندمتغیره، نسبت تعداد نمونه (مشاهدات) به متغیرهای مستقل نباید از ۵ کمتر باشد؛ در غیر این صورت نتایج حاصل از معادله رگرسیون چندنامه تعمیم‌پذیر نخواهد بود، ۲۶۵ نفر شامل کارشناسان و اساتید، دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکتری، در نظر گرفته شد. برای روایی محتوای پرسشنامه، از نظرات اساتید مربوطه و جهت برآورد پایایی سنجه‌ها، از تکنیک آلفای کرونباخ استفاده شد. از آنجایی که ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از عوامل بالاتر از ۰/۷ است، لذا پرسشنامه از پایایی قابل قبولی برخوردار است.

در گام چهارم، از روش همبستگی استفاده شد به این صورت که، جهت تبیین ارتباط متقابل هر یک از عامل‌ها با شاخص سیمای کالبدی، ضریب همبستگی پیرسون برای هر زوج از عامل‌ها و شاخص مربوطه محاسبه گردید. پس از اطمینان از معناداری ارتباط میان آن‌ها میزان تأثیر عامل‌های ساماندهی بصری بر سیمای کالبدی با بهره‌گیری از روش تحلیل رگرسیون مشخص شد. بدین ترتیب که، شاخص سیمای کالبدی روستا به عنوان متغیر وابسته و عامل‌های ساماندهی بصری به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شدند که در نهایت، با استفاده از تحلیل مسیر، رابطه بین این متغیرها تبیین شد.

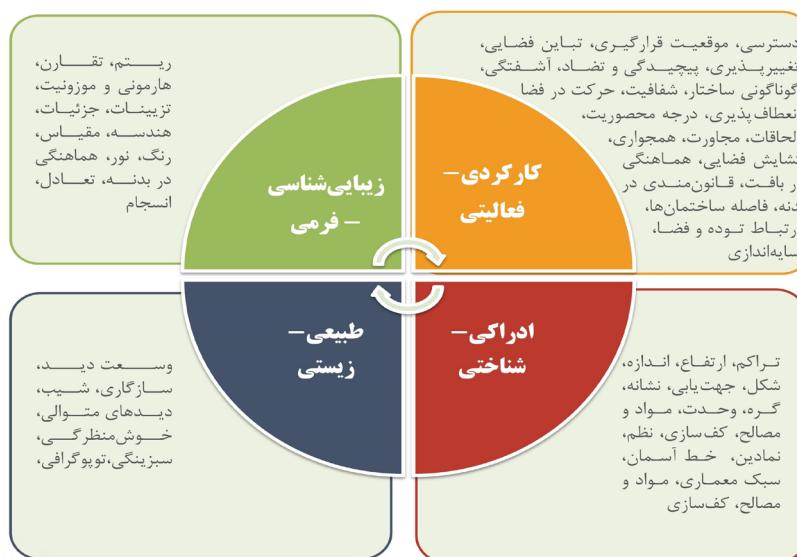
9. Hiro & Yamamoto

در گام دوم بهمنظور تکمیل شاخص‌های مؤثر بر ساماندهی بصری، از پیمایش دلفی بر اساس آرا متخصصین در دو دور استفاده شد. در دور اول دلفی، شاخص‌های تحلیل محتوای اسنادی در اختیار ۲۱ نفر از اساتید حوزه معماری و شهرسازی و روستایی قرار گرفت (در پیمایش دلفی مطابق نظر **ویندل^۲ (۲۰۰۴)** از میان گروه‌های همگن، تعداد ۱۵-۱۰ نفر برای جامعه آماری کفایت می‌کند) و این‌گونه در قالب مصاحبه‌ای عمیق و ساختار نایافته شاخص‌ها مورد بازبینی قرار گرفت، به این صورت که؛ از تحلیل داده‌های کیفی پژوهش در مرحله کدگذاری باز، کدهای مفهومی اولیه حاصل شدند، پس از بررسی و مطابقت این کدها با مرحله تحلیل محتوا و حذف کدهای تکراری و بی‌ارتباط با متغیر ساماندهی بصری، کدهای مشترک و هم‌طبقه مشخص گردید. بنابراین با نظر اساتید ۵۳ شاخص‌ها شناسایی شد که در ۴ بعد زیبایی‌شناختی فرمی، کارکردی-فعالیتی، ادراکی-شناختی و طبیعی - زیستی به ترتیب شامل: ۱۴، ۲۰، ۱۲ و ۷ شاخص دسته‌بندی شدند (**تصویر شماره ۳**).

برای اعتبارسنجی مقوله‌ها و تأیید شاخص‌های نهایی، در دور دوم دلفی، پرسشنامه‌ای با دو طیف موافق و مخالف تهیه شد و در بین همان متخصصین توزیع شد که مطابق **تصویر شماره ۳ و جدول شماره ۱** ابعاد و شاخص‌های ساماندهی بصری، دسته‌بندی شدند.

در گام سوم تحقیق، از روش پیمایشی استفاده شد به این صورت که؛ جهت حصول تصویری کلی از سطح ارزیابی

8. Windle

تصویر ۳. ابعاد و شاخص‌های ساماندهی بصری. مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۱. مفاهیم استخراج شده از تحلیل محتوای استنادی و دور اول و دور دلفی مرتبط با ساماندهی بصری.

شاخص	کد شاخص	عامل/بعد	شاخص	کد شاخص	عامل/بعد
تقارن	V28	کارکردی-فعالیتی	شفافیت	V1	
هماهنگی در بدنه	V29		حرکت در فضای انتظام پذیری	V2	
مقیاس	V30		درجه محصوریت	V3	
انسجام	V31		الحالات	V4	
هارمونی و موزونیت	V32		تباین فضایی	V5	
ترتیبیات	V33		تغییرپذیری	V6	
رitem	V34		دسترسی	V7	
جزئیات	V35		پیچیدگی و تضاد	V8	
هندسه	V36		آشتگی	V9	
رنگ	V37		موقعیت قرارگیری	V10	
نور	V38		گوناگونی ساختار	V11	
تعادل	V39		مجاورت	V12	
جهتیابی	V40		هم‌جواری	V13	
نشانه	V41		گشایش فضایی	V14	
گره	V42		هماهنگی در بافت	V15	
وحدت	V43		قانونمندی در بدنه	V16	
نظم	V44		فاصله ساختمانها	V17	
ارتفاع	V45		ارتباط توده و فضا	V18	
تراکم	V46		سایه‌اندازی	V19	
اندازه	V47		وسعت دید	V20	
نمادین	V48		دیدهای متواالی	V21	
شكل	V49		خشمنظرگری	V22	
خط آسمان	V50		سازگاری	V23	
سبک معماری	V51		شبی	V24	
مواد و مصالح	V52		توبوگرافی	V25	
کفسازی	V53		سبزینگی	V26	

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

آزمون (میانگین مورد انتظار) یعنی مقدار ۳ در سطح خطای ۵ درصد کوچکتر باشد ($P-value=sig < 0.05$) مقایسه می‌شود. ارزنجایی که برای پاسخگویی به سوالات از طیف لیکرت استفاده شده است؛ بنابراین حد متوسط آن عدد ۳ است. در صورتی که میانگین از ۳ بالاتر باشد، نشان‌دهنده تأثیر بیشتر است و در صورتی که پایین‌تر از میانگین باشد، نشان‌دهنده اثرگذاری کمتر در ساماندهی بصری روان‌شناس است (جدول شماره ۲).

یافته‌ها

تحلیل سطح ارزیابی متخصصان از شاخص‌های عوامل چهارگانه ساماندهی بصری وضعیت هر یک از شاخص‌های کارکردی - فعالیتی، طبیعی- زیستی، زیبایی‌شناختی - فرمی، ادراکی - شناختی با استفاده از آزمون تی تکنومونهای (با ارزش آزمون ۳)، مورد بررسی قرار گرفته است. برای هر شاخص، اگر میانگین آن شاخص با ارزش

جدول ۲. خلاصه آزمون T تک نمونه‌ای شاخص‌های ساماندهی بصری.

عامل کد شاخص میانگین مقدار آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری (Sig)	عامل کد شاخص میانگین مقدار آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری (Sig)
نیافرینی-فرمودنی	۲۶۴	-۵/۰۱۰	۲/۶۴	V28	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۱/۰۹۳	۳/۷۲	V29	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۱۶۶	۳/۴۲	V30	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۲۳۶	۳/۲۸	V31	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۷/۷۹۴	۳/۹۶	V32	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۲۷/۱۳۴	۴/۵۲	V33	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	-۵/۰۸۶	۲/۴۹	V34	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۵/۵۹۰	۳/۴۷	V35	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۸/۴۹۹	۴/۱۵	V36	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۶/۳۵۲	۴/۲۰	V37	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۷/۸۰۰	۳/۵۷	V38	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	-۸/۷۸۵	۲/۲۴	V39	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۲/۹۲۱	۳/۷۳	V40	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۹/۹۳۹	۴/۲۶	V41	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۳/۶۹۳	۳/۸۲	V42	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	-۰/۵۵۶	۲/۹۵	V43	.۰/۰۸۰
	۲۶۴	۵/۳۲۹	۳/۳۰	V44	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۰۲۰	۳/۳۹	V45	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۲۲/۱۸۳	۴/۳۳	V46	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱/۷۶۳	۳/۱۵	V47	.۰/۰۸۰
	۲۶۴	۱۰/۸۰۶	۳/۴۶	V48	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱/۵۸۸	۳/۱۴	V49	.۰/۱۱۵
	۲۶۴	۳/۱۴	۳/۳۱	V50	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۳/۹۰۹	۴/۱۰	V51	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۲۸/۳۱۱	۴/۵۲	V52	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۶/۰۹۶	۳/۵۹	V53	.۰/۰۰۰
آنچایی-پیشنهادی	۲۶۴	-۰/۷۸۳	۳/۰۶	V54	.۰/۰۳۵
	۲۶۴	-۰/۰۵۶۴	۲/۸۲	V55	.۰/۰۷۴
	۲۶۴	۲/۶۸	۳/۲۸	V56	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۶/۰۲۰	۳/۴۴	V57	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۱/۱۵۰	۳/۸۰	V58	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۶۲۴	۲/۴۲	V59	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۲/۴۲۹	۳/۸۲	V60	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۰۱۲	۳/۱۲	V61	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	-۰/۷۸۳	۳/۰۶	V62	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	-۰/۰۵۶۴	۲/۸۲	V63	.۰/۰۰۰
نیافرینی-پیشنهادی	۲۶۴	۲/۶۸	۳/۲۸	V64	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۶/۰۲۰	۳/۴۴	V65	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۱/۱۵۰	۳/۸۰	V66	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۶۲۴	۲/۴۲	V67	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۱۲/۴۲۹	۳/۸۲	V68	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	۴/۰۱۲	۳/۱۲	V69	.۰/۰۰۰
	۲۶۴	-۰/۷۸۳	۳/۰۶	V70	.۰/۰۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روان‌سنجی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

بوده و موردنظر قرار گرفت. ارزیابی نشان داده است؛ از میان این شاخص‌ها، بیشترین مقدار میانگین به ترتیب متعلق به شاخص‌های دسترسی (۴/۳۵) و موقعیت قرارگیری (۴/۲۱) است و کمترین مقدار میانگین، به ترتیب متعلق به شاخص گوناگونی ساختار (۲/۲۸) و آشفتگی (۲/۳۹) است (تصویر شماره ۴).

از آنجایی که در بعد کارکردی - فعالیتی، دسترسی به عنوان مهم‌ترین شاخص اثربدار بر بهبود سیمای کالبدی روان‌سناها

عامل کارکردی - فعالیتی: مطابق جدول شماره ۲ نتایج حاصل از به کارگیری آزمون T تک نمونه‌ای در خصوص ۲۰ شاخص مربوط به عامل کارکردی - فعالیتی نشان می‌دهد؛ مقدار میانگین همه شاخص‌های به جز شاخص‌های گوناگونی ساختار (۲/۲۸)، آشفتگی (۲/۳۹) و پیچیدگی و تضاد (۲/۵۰) کمتر از مقدار تعیین شده اولیه آزمون، یعنی مقدار ۳ است. از آنجایی که سطح معناداری همه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ است، لذا هر ۱۲ شاخص، برای عامل کارکردی - فعالیتی قابل تعریف

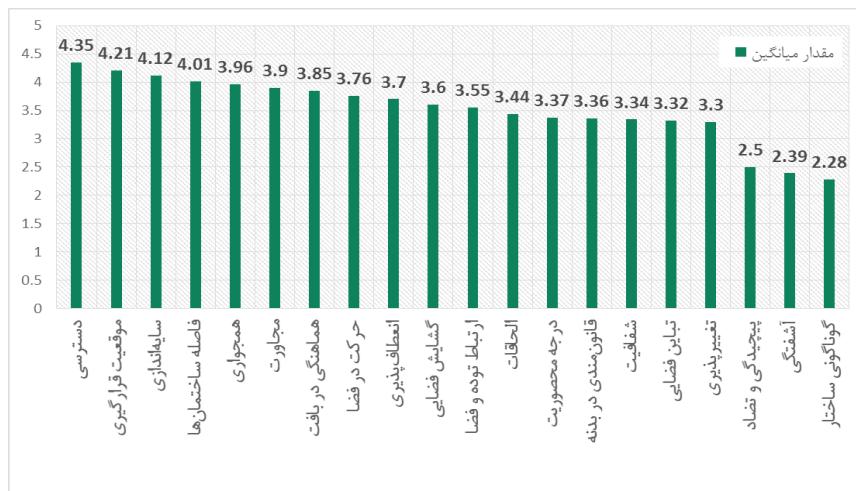
است، لذا این دو شاخص برای عامل طبیعی - زیستی قابل تعریف نبوده و مورددیگر قرار نمی‌گیرد. بنابراین از میان ۷ شاخص زیستی - طبیعی، ۵ شاخص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که نشان داده است؛ بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص سبزینگی ($3/82$) و کمترین مقدار میانگین متعلق به شاخص توپوگرافی ($3/23$) است (تصویر شماره ۵).

علت اینکه از دیدگاه متخصصین، شاخص سبزینگی اثرگذارترین شاخص بعد طبیعی - زیستی در بهبود سیمای کالبدی شناخته شده است، این است که؛ اغلب روستاهای بومی، توسط باغها یا مزارع احاطه می‌شوند و یا در دیواره طبیعی جنگلی استقرار می‌یابند. در برخی از روستاهای خانه‌ها، محصور در باغها، نیزارها، در دل زمین یا پستی و بلندی‌های آن و یا در میان زمین‌های کشاورزی بزرگ قرار دارند که، ضمن مهیا‌سازی زمینه حضور بیشتر مردم و فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی شان در آن مکان، نمایانگر جلوه‌های واقعی زندگی و تعامل پویای انسان و محیط است و منظر ویژه‌ای را در آن محیط ایجاد می‌کند.

عامل زیبایی‌شناختی - فرمی: مطابق جدول شماره ۲ نتایج حاصل از به کار گیری آزمون T تکنمونه‌ای در خصوص ۱۲ شاخص مربوط به عامل زیبایی‌شناختی - فرمی نشان می‌دهد؛ مقدار میانگین همه شاخص‌ها، به جز شاخص تعادل ($2/24$)، ریتم ($2/49$)، تقارن ($2/64$) کمتر از مقدار تعیین شده اولیه آزمون، یعنی مقدار ۳ است. از آنجایی که سطح معناداری همه شاخص‌ها کمتر از $0/05$ است، لذا هر ۱۲ شاخص، برای عامل زیبایی‌شناختی - فرمی قابل تعریف بوده و مورددیگر قرار گرفت. ارزیابی نشان داده است، از میان این شاخص‌ها، بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص تزیینات ($4/52$) و کمترین مقدار میانگین متعلق به شاخص تعادل ($2/24$) است (تصویر شماره ۶).

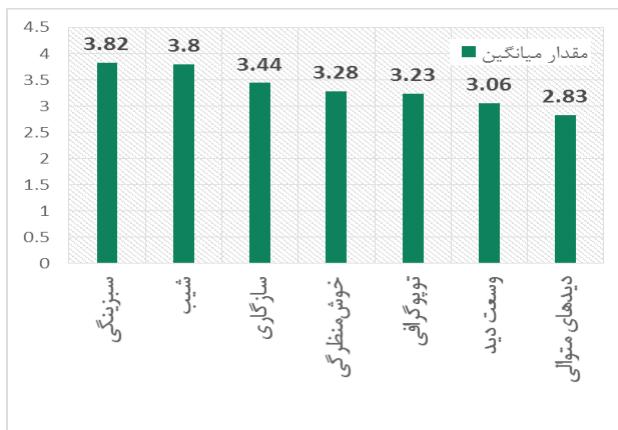
شناخته شده است، لذا یکپارچگی شبکه دسترسی در روستاهای با بافت بومی و معاصر، موجب برقرار کردن همپیوندی مراکز تاریخی و قدیمی و کل روستا می‌شود و تداوم و پیوستگی فضایی طرح‌های جدید با مجموعه فضایی موجود در بافت تاریخی در روستاهای رامهیا می‌سازد. خیابان‌ها و پیاده‌روها ضمن اینکه دارای عینیت عملکردی و دسترسی برای رهگذران است، قابل درک نیز باید باشند. چرا که نمایانی فضاهایی روستایی از میان این مسیرهای حرکتی و توجه به ارزش‌های بصری این مسیرها، نقش مهمی در میزان کیفیت اینیه و ساختار کالبدی روستا و همچنین میزان استفاده ساکنان از محیط را دارند. ادراک بصری محیط، بسته به شیوه جابجایی انسان تغییر می‌کند و جابجایی از طریق پیاده‌روها، بیشترین نزدیکی به محیط را دارد و اجازه می‌دهد، فرآیند تفسیر و به خاطر آوردن ثوثیت شود. در واقع، وضوح نقاط مبدأ و مقصد مسیرهای دسترسی برای حرکت افراد پیاده و سواره، تأثیر مهمی در تصویر ذهنی روستاییان دارد. حتی در طول مسیر خیابان نیز، مقاصد مختلفی برای عابر تعریف می‌شود که افراد آن را به عنوان بخشی از خیابان می‌شناسند که بین نقاط حرکتی خود آن‌ها قرار گرفته است. برخی از این مقاصد که شامل تجمع ایستگاه‌ها، مراکز فعالیت در بدندها، حضور عناصر نشانه‌ای و فضای مکث و نشستن در طی مسیر بوده، باعث می‌شود افراد در حین حرکت با تصاویر متنوع تر و جذابی که در ذهن آن‌ها ماندگار می‌شود، مواجه شوند.

عامل طبیعی - زیستی: مطابق جدول شماره ۲ نتایج حاصل از به کار گیری آزمون T تکنمونه‌ای در خصوص ۷ شاخص مربوط به عامل طبیعی - زیستی نشان می‌دهد؛ مقدار میانگین همه شاخص‌ها، به جز شاخص دیدهای متوالی ($2/83$) کمتر از مقدار تعیین شده اولیه آزمون، یعنی مقدار ۳ است. از آنجایی که سطح معناداری دو شاخص وسعت دید و دیدهای متوالی بیشتر از $0/05$.

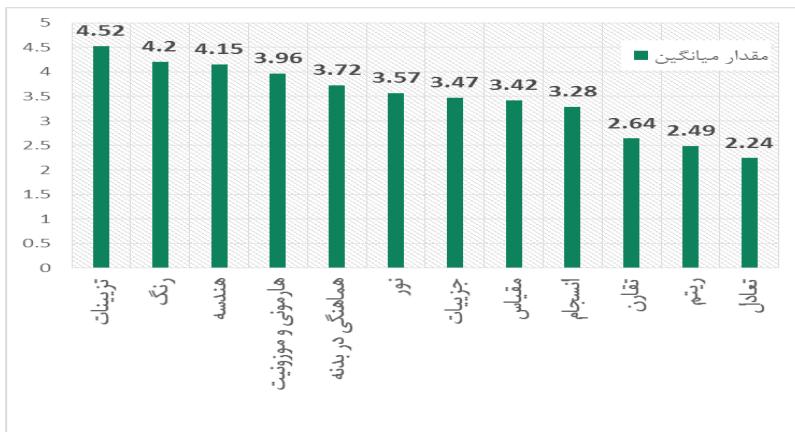
فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. مقدار میانگین هر یک از شاخص‌های عامل کارکردی - فعالیتی. مأخذ: نگارندهان، ۱۴۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۵. مقدار میانگین هر یک از شاخص‌های عامل طبیعی - زیستی. مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

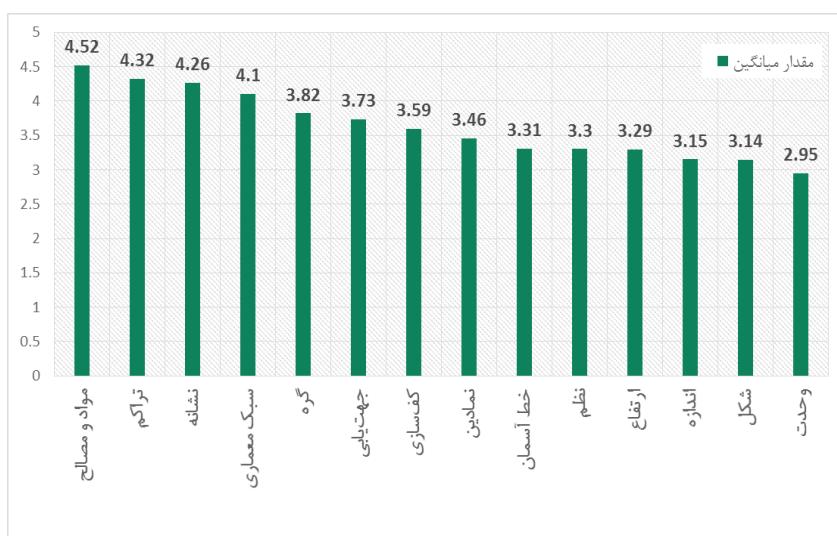
فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۶. مقدار میانگین هر یک از شاخص‌های عامل زیبایی‌شناختی - فرمی. مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

مکاتب ایجاد گردد.

عامل ادراکی - شناختی: مطابق جدول شماره ۲ نتایج حاصل از به کارگیری آزمون T تکنمونهای در خصوص ۱۴ شاخص مربوط به عامل زیبایی شناختی - فرمی نشان می‌دهد؛ مقدار میانگین همه شاخص‌ها، به جز شاخص وحدت (۰/۹۵)، کمتر از مقدار تعیین شده اولیه آزمون، یعنی مقدار ۳ است. از آنجایی که سطح معناداری شاخص‌های وحدت، شکل و اندازه بیشتر از ۰/۰۵ است لذا این ۳ شاخص، برای ادراکی - شناختی قابل تعریف نبوده و موردنپذیرش قرار نمی‌گیرد. بنابراین از میان ۱۴ شاخص زیستی - طبیعی، ۱۱ شاخص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که نتایج نشان داده است؛ بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص مواد و مصالح (۰/۵۲) و کمترین مقدار میانگین متعلق به شاخص ارتفاع است (تصویر شماره ۵).

از نظر متخصصین، شاخص تزیینات به عنوان اثرگذارترین شاخص، بر بهبود سیمای کالبدی معروفی شده است چرا که همواره مشاهده می‌شود، در ساختار کالبدی بافت‌های بومی روستاهان، عناصر تزیینی و ساختاری با سبک‌های مختلف در یکدیگر تلفیق شدن، حتی عناصر سازه‌ای به طریقی تغییر فرم می‌یابند که علاوه بر حفظ عملکرد فیزیکی خود، نقش عنصر تزیینی را نیز ایفا می‌کنند. از آنجایی که پیام‌های بصیری عموماً با علائم مبادله می‌شود، نوع تزیینات به کاررفته در این ساختار، از لحاظ رنگ، مصالح، هندسه و ... در ذهن بیننده اثری ماندگار بر جای می‌گذارد. فضاهای وابسته باید مشخص نمایند که به کدام دوره تاریخی تعلق دارند؛ استفاده از الگوها و عناصر تزیینی در معماری بنایها و بافت روستایی موجب می‌شود، تصویر ذهنی روشی از اطلاعات تاریخی منطقه و عمر ساختمان و فضاهای برای

فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی

تصویر ۷. مقدار میانگین هر یک از شاخص‌های عامل ادراکی - شناختی. مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۰

ادراکی - شناختی و شاخص سیمای کالبدی تعلق دارد که برابر ۰/۶۷۷ است (جدول شماره ۳).

نتایج به دست آمده از جدول شماره ۳ نشان داده است؛ برای هماهنگی محیط رفتاری انسان با محیط بصری پیرامون آن، فضاهای ساخته شده در یک محیط، می‌باشد در راستای پاسخ‌گویی به کنش‌ها و تعاملات عمومی و رفع نیازهای انسان هماهنگ با متغیرهای سیما و منظر شکل گیرد. در این راستا شاخص‌های کارکردی - فعالیتی‌ای همچون محدوده و موقعیت قرارگیری روتاستا و هر یک از بناها، مخصوصیت فضاء، فاصله ساختمان‌ها، ارتباط توده و فضا و ... از طریق تأثیرگذاری بر فعالیت‌ها و ایجاد معانی خاص در شکل‌گیری خط آسمان، وحدت و خوانایی روتاستا مؤثر است و موجب ایجاد تصورات ذهنی و درک بصری افراد نسبت به محیط می‌گردد. در واقع هر یک از این شاخص‌ها با نمود کالبدی در سیمای روتاستا، سمبیله، نمادهای فرهنگی و اجتماعی، خاطره‌ها و تصاویر ذهنی مردم از روتاستا را شکل داده و در ارتباط ذهنی استفاده کنندگان از سیمای محیط نقش ایفا می‌کنند و بر احساس و رفتار افراد تأثیر می‌گذارد. به همین علت نتایج، همبستگی بالایی بین عامل‌های ادراکی - شناختی و کارکردی - فعالیتی را نشان داده است.

تحلیل رگرسیون چند متغیره عامل‌های ساماندهی بصری با شاخص سیمای کالبدی روتاستا

با توجه به وجود رابطه معنادار بین عامل‌های ساماندهی بصری و شاخص سیمای کالبدی، تحلیل رگرسیون این عامل‌ها با شاخص مربوطه انجام شد. در این تحلیل عامل‌های ساماندهی بصری به عنوان متغیر مستقل و شاخص سیمای کالبدی روتاستا به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شد. نتایج به دست آمده از

از آنجایی که در بعد کارکردی - فعالیتی، مواد و مصالح به عنوان مهم‌ترین شاخص اثرگذار بر بهبود سیمای کالبدی روتاستا شناخته شده است، لذا استفاده از مصالح مناسب، موجب هماهنگی و تعادل عملکرد فضای می‌شود. از آنجایی که ادراک انسان بر اساس آنچه در محدوده دیدش باشد، متفاوت است، رنگ، بافت، شکل و جنس مصالح، زمانی که در برابر نور طبیعی قرار می‌گیرد، تجربیات احساسی و ذهنی متفاوتی را در طی روز برای افراد به عینیت می‌بخشد. در طراحی بناهای روتاستایی، متفاوت بودن به تنها یک امتیاز نیست. بلکه هر ساختمان می‌باشد با محیط اطراف خود و ساختمان‌های مجاور، هماهنگی داشته باشد که تحقق این امر، از طریق استفاده از مصالح همگون میسر می‌گردد.

همبستگی متقابل عامل‌های ساماندهی بصری و شاخص سیمای کالبدی

بهمنظور تعیین روابط متقابل عامل‌های ساماندهی بصری شامل: کارکردی - فعالیتی، طبیعی - زیستی، زیبایی شناختی - فرمی و ادراکی - شناختی و همچنین ارتباط این عامل‌ها با شاخص سیمای کالبدی، همبستگی پیرسون و سطح معناداری مربوط به آن محاسبه گردید. نتایج این بررسی نشان می‌دهد، در تمامی موارد، بین عامل‌های ساماندهی بصری و همچنین بین این عامل‌ها و شاخص سیمای کالبدی، رابطه معناداری وجود دارد. در میان عامل‌های ساماندهی بصری، بیشترین همبستگی مربوط به عامل‌های ادراکی-شناختی و کارکردی - فعالیتی با ضریب همبستگی ۰/۵۳۵ است. بر اساس نتیجه محاسبه ضریب همبستگی هر یک از عامل‌های ساماندهی بصری با شاخص سیمای کالبدی، بیشترین ضریب همبستگی به ارتباط عامل

در روستا هستند (جدول شماره ۵).

مطابق **جدول شماره ۶** بررسی ضرایب استاندارد، تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته نشان می‌دهد که عامل‌های ساماندهی بصری، تأثیر معناداری بر شاخص سیمای کالبدی روستا دارند. در میان متغیرهای مستقل، ادراکی - شناختی و زیبایی‌شناختی- فرمی به ترتیب با ضریب تأثیر ۳۷۸/۰ و ۳۴۱/۰ بیشترین اثر را بر سیمای کالبدی روستا دارند.

این تحلیل نشان می‌دهد؛ شاخص سیمای کالبدی با عوامل ساماندهی بصری دارای همبستگی به میزان ۷۸۶/۰ است. بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده، ۳/۶۱ درصد از تغییرات سیمای کالبدی توسط ترکیب خطی تغییرات متغیرهای مستقل یعنی عامل‌های ساماندهی بصری تبیین شده است (جدول شماره ۴). با توجه به سطح معناداری تحلیل در سطح اطمینان ۹۹ درصد می‌توان چنین استنباط نمود که متغیرهای مستقل قادر به تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته یعنی شاخص سیمای کالبدی

جدول ۳. همبستگی عامل‌های ساماندهی بصری و شاخص‌های سیمای کالبدی.

سیمای کالبدی زیبایی‌شناختی - فرمی کارکردی - فعالیتی ادراکی - شناختی طبیعی - زیستی							
عامل/بعد	موضوع	همبستگی	۱	.۰/۵۱۸ **	.۰/۴۶۳ **	.۰/۳۸۰ **	.۰/۵۵۶ **
طبیعی-زیستی	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	۱	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰
	تعداد	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵
	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۵۱۸ **	۱	.۰/۵۳۵ **	.۰/۴۲۶ **	.۰/۴۷۷ **
ادراکی-شناختی	تعداد	.۰/۰۰۰	۲۶۵	۲۶۵	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰
	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۰۰۰	۲۶۵	.۰/۰۰۰	۲۶۵	۲۶۵
	تعداد	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵
کارکردی-فعالیتی	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۴۶۳ **	.۰/۵۳۵ **	۱	.۰/۳۰۹ **	.۰/۴۹۲ **
	تعداد	.۰/۰۰۰	۲۶۵	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰
	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۰۰۰	.۰/۴۲۶ **	.۰/۳۰۹ **	۱	.۰/۶۰۵ **
زیبایی-شناختی-فرمی	تعداد	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵
	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰
	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۰۰۰	.۰/۵۵۶ **	.۰/۴۷۷ **	.۰/۴۹۲ **	۱
سیمای کالبدی	تعداد	.۰/۰۰۰	۲۶۵	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰	.۰/۰۰۰
	سطح معناداری (دوسویه)	همبستگی	.۰/۰۰۰	.۰/۵۵۶ **	.۰/۴۷۷ **	.۰/۴۹۲ **	.۰/۴۹۲ **
	تعداد	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵	۲۶۵

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

جدول ۴. خلاصه رگرسیون عامل‌های ساماندهی بصری و شاخص سیمای کالبدی.

خطای معیار	R تعديل شده	R تعیین	R	ضریب همبستگی چندگانه	مدل
.۰/۶۹۹	.۰/۶۱۳	.۰/۶۱۷	.۰/۷۸۶	۱	۱

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۵. سطح معناداری تحلیل رگرسیون عامل‌های ساماندهی بصری و شاخص سیمای کالبدی روستا.

Mdl	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
۱	۱۷۶/۴۱۶	۴	.۴۴۰/۱۰۴	۱۵۲/۴۲۰	.۰/۰۰۰
	۱۰۹۱/۴۵۳	۳۷۸			
	۲۸۵۱/۸۶۹	۳۸۲	۲/۸۷		

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۶ ضرایب تأثیر متغیرهای مستقل عامل‌های ساماندهی بصری بر متغیر وابسته سیمای کالبدی.

Sig.	ضرایب استاندارد				مدل
	T	Beta	Std. Error	B	
.000	-4.210		.0539	-2.269	ثبت
.000	4.720	.184	.011	.054	طبیعی - زیستی
.000	9.300	.387	.018	.164	ادراکی - شناختی
.016	2.410	.094	.013	.033	کارکردی - فعالیتی
.000	9.722	.391	.013	.118	زیبایی-شناختی - فرمی

فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی

مأخذ: پافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

به صورت زیر مطرح می‌گردد.

عامل کارکردی - فعالیتی: ارزیابی نشان داده است از میان این شاخص‌ها، بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص دسترسی با مقدار میانگین (۴/۲۱) است. در واقع دسترسی به کلیه فضاهای روستا از طریق ارتباط فیزیکی و بصری با اطرافش شناخته می‌شود و فضایی که رفتن به آن و برگشتن از آن به آسانی صورت گیرد و یا دعوتگر بینندگان به درون فضای داخلی باشد، امکان مراودت بیشتر مردم را مهیا می‌سازد. همان‌طور که کامورشلمانی و حناچی (۲۰۱۴) معتقدند؛ محل‌هایی با دسترسی فیزیکی و بصری مناسب موجب ایجاد برخوردها و کنش‌های متقابل میان افراد و در نتیجه شکل‌گیری الگوهای رفتاری متفاوت می‌شود. در روستاهای مسیرهای دسترسی عناصر غالب تصویر مردم از روستاهای هستند که با الگوهای متنوع خود، امکان ارتباط بصری بین چشم‌اندازهای مطلوب روستایی با عناصر شاخص روستا را از طریق یک محور حرکتی یا کanal بصری برقرار می‌سازند.

عامل طبیعی - زیستی: ارزیابی نشان داده است از میان این شاخص‌ها، بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص سبزینگی با مقدار میانگین (۳/۲۳) است. قرار گرفتن روستاهای در بستر طبیعی و برخورداری از چشم‌اندازهای طبیعی، مانند جنگل، دشت، کوهستان، رودخانه و عناصر طبیعی دیگر، جزئی از ذات طبیعی و بکر بودن روستا محسوب می‌شود. به اعتقاد تقواei (۲۰۱۳)، زرگر (۲۰۰۹)، سرتیپی‌پور (۲۰۱۲) و طاهbaz و جلیلیان (۲۰۱۱) این عوامل در روستاهای نمود بیشتری داشته و در شکل‌گیری ویژگی‌های معماري بومی مناطق روستایی، مکان‌سازی، طراحی کالبدی بومی و توسعه بافت سکونتگاه‌ها همواره حائز اهمیت است. در سیمای طبیعی روستاهای نیز، زمین‌ها و چشم‌اندازهای کشاورزی، عمده‌ترین عامل سرسیزی و معرف چشم‌اندازهای روستایی هستند. در واقع در روستاهای، فضای سبز و عناصر طبیعی چون درختان، نوارهای سبز حاشیه فضاهای سبز، بسزایی در ایجاد سیمایی غالب با جلوه‌های خاص بصری را دارد که افکار انسان را درخصوص معیارهای زیبایی

نتایج به دست آمده از جدول شماره ۶ نشان داده است؛ در بهبود سیمای کالبدی روستا توجه به شاخص‌های ادراکی- شناختی حائز اهمیت است. در واقع ادراکی که مبنای تفسیر و ارزیابی از سیمای کالبدی صورت قرار گیرد، موجب برآگیختن حس بینایی و در نتیجه ادراک بهتر مردم می‌شود. بنابراین طراحی می‌تواند با به کارگیری آگاهانه عناصر بصری مناسب با ماهیت هر فضا و برگزیدن روابط فضایی، ساختاری و نظم‌دهنده همانگ میان کف، بدنه و عناصر مستقر در آن با یکدیگر و با زمینه و محیط اطرافشان و همچنین آگاهی از ترجیحات بصری مردم و استخراج معانی مشترک میان انواع استفاده‌کنندگان از فضاه محیطی در خور ناظران را ایجاد نموده و سیمایی مطلوب را ایجاد نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش در وهله اول: در راستای پاسخ به سؤال ۵۳ اول: از طریق روش تحلیل محتوای اسنادی و روش دلفی شاخص برای ساماندهی بصری در نظر گرفته شد و با توجه به نظر متخصصان این شاخص‌ها، در ۴ بعد زیبایی-شناختی فرمی، کارکردی - فعالیتی، ادراکی - شناختی و طبیعی - زیستی به ترتیب به تعداد ۱۲، ۲۰، ۱۴ و ۷ شاخص برای هر کدام، دسته‌بندی شدند.

در وهله دوم: در راستای پاسخ به سؤال دوم، با استفاده از روش آزمون T تکنمونهای، اثرگذاری هر یک از این شاخص‌ها جهت ساماندهی بصری، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داده است؛ از میان ۵۳ شاخص ارزیابی شده، از آنجایی که سطح معناداری شاخص‌های وسعت دید و دیدهای متوالی از عامل طبیعی - زیستی و همچنین شاخص‌های وحدت، شکل و اندازه از عامل ادراکی - شناختی بیشتر از ۰/۰۵ است، شاخص‌های نامپرده برای این عوامل ساماندهی بصری روستا قابل تعريف نبوده و موردهای قرار نمی‌گیرد، پس در نهایت از ۵۳ شاخص تعداد ۴۸ شاخص ملاک ارزیابی و بررسی در این بخش قرار گرفت. که بررسی ارزیابی شاخص‌های عوامل چهارگانه ساماندهی بصری

شاخص‌های عامل ادراکی - شناختی با شاخص‌های کارکرده - فعالیتی منطبق هستند. دوم؛ تحلیل رگرسیون چندمتغیره عامل‌های ساماندهی بصری با شاخص سیمایی کالبدی روستا نشان داده است؛ شاخص سیمایی کالبدی با عوامل ساماندهی بصری دارای همبستگی به میزان 0.786 است. بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده، 0.613 درصد از تغییرات سیمایی کالبدی توسط ترکیب خطی تغییرات متغیرهای مستقل یعنی عامل‌های ساماندهی بصری تعیین شده است، که نشان‌دهنده تأثیر به سزای هر یک از عوامل چهارگانه در بهبود سیمایی کالبدی روستا است. در نهایت، تحلیل مسیر رابطه عامل‌های چهارگانه با سیمایی کالبدی روستا نشان داده است؛ عامل ادراکی - شناختی با ضریب تأثیر 0.378 بیشترین اثر را بر سیمایی کالبدی روستا دارد. با تفاسیر گفته شده، اگر ویژگی‌های نمادین بصری استفاده شده در سیمایی روستا که نقش بی‌واسطه‌ای در توسعه روستایی و بهبود زندگی و نگرش روستاییان به محیط روستایی دارد، متناسب با بستر فضا و ظرفیت ادراکی عموم مردم طراحی نشود، منجر به خوانش نامطلوب مردم از روستا، مخدوش شدن تصویر ذهنی آن‌ها و در نتیجه ارتباط دوسویه نامطلوب می‌شود. بر این اساس نمی‌توان بدون توجه و اشراف کافی به فرآیندهای درک و فهم محیط از سوی مردم و سازوکارهای مرتبط با آن‌ها، مبادرت به مداخله در محیط کرد، لذا با در نظر گرفتن نتایج این تحقیق، می‌توان چهره روستا را تقویت کرد و به صورت منطقی و مناسب، سیمایی مطلوب بر اساس شرایط محیطی و نیازهای انسان ایجاد نمود.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول به راهنمایی نویسنده دوم و سوم و مشاور نویسنده چهارم در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران است.

منظره گسترش داده و پاسخگوی نیازهای استفاده‌کنندگان در این رابطه می‌گردد.

عامل زیبایی‌شناختی - فرمی؛ ارزیابی نشان داده است از میان این شاخص‌ها، بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص تزیینات با مقدار میانگین $(4/52)$ است. به اعتقاد [علی‌الحسابی](#) و [قربانی \(۲۰۱۶\)](#) استفاده از تزیینات در یک محیط، سبب پیوند عناصر مختلف کالبدی شده و از بافتی ساده با عناصر معماری ساده، ترکیب بصری شگرفی را ایجاد کرده که از اغتشاش بصری جلوگیری می‌کند. در یک روستا، زمانی سیمایی محیط ساختار ادراکی دلپذیر و زیبایی دارد که با استفاده از تزیینات و بهره‌گیری از عناصر تزیینی همچون: رنگ، مصالح، هندسه و...، نمادهای ویژه‌ای را برای فرد، تداعی کرده و تجربیات حسی لذت‌بخشی را برای افراد فراهم کند.

عامل ادراکی - شناختی: ارزیابی نشان داده است از میان این شاخص‌ها، بیشترین مقدار میانگین متعلق به شاخص مواد و مصالح با مقدار میانگین $(4/52)$ است. در یک فضا جزیمات معمارانه، زمانی ازوضوح بیشتری برخوردار می‌شود که، به ارتباط آن‌ها با مصالح توجه شود. استفاده از مصالح همگون در بافت روستا، ضمن اینکه سیمایی هماهنگ و همگون را در روستا ایجاد می‌کند، تصویر ذهنی‌ای مجزا از آن منطقه را در ذهن مخاطب شکل داده و با نمایش عناصر ویژه، معرف آن منطقه خواهد بود. در یک روستا، استفاده از مصالح بومی به دلیل در دسترس بودن، قیمت مناسب، سازگاری با بافت روستا، کیفیت و حال و هوای متفاوتی را با توجه به کاربرد آن در فضا به وجود می‌آورد. مطابق [پژوهش کلامی و همکاران \(۲۰۱۹\)](#) و [ترابی \(۲۰۱۸\)](#)، جداره‌ها و بنایهایی که با مصالح خاص محلی و بومی ساخته می‌شوند به نوعی بیانگر معماری گذشته آن منطقه بوده که موجب حفظ فرهنگ بومی و محلی و ارزش‌های معماری می‌گردد. پس اگر مصالح در کف، بدنه و جداره‌های محیط روستایی بر اساس سازگاری با اقلیم و بافت، ارزش‌ها و سنت و بوم منطقه شکل گیرد، در خوانایی و هویت بخشی روستا و به دنبال آن تقویت ارزش‌های بصری و زیباسازی سیمایی روستایی مؤثر خواهد بود.

در وهله سوم در راستای پاسخ به سؤال سوم، در ابتداء: بهمنظور تعیین روابط متقابل عامل‌های ساماندهی بصری شامل: کارکرده - فعالیتی، طبیعی - زیستی، زیبایی‌شناختی - فرمی و ادراکی - شناختی و همچنین ارتباط این عامل‌ها با شاخص سیمایی کالبدی، همبستگی پیرسون و سطح معناداری آن محاسبه گردید. نتایج این بررسی نشان می‌دهد؛ در تمامی موارد، بین عامل‌های ساماندهی بصری و همچنین بین این عامل‌ها و شاخص سیمایی کالبدی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. در میان عامل‌های ساماندهی بصری، بیشترین همبستگی مربوط به عامل‌های ادراکی - شناختی و کارکرده - فعالیتی با ضریب همبستگی 0.535 است. لذا در راستای ساماندهی بصری روستا،

References

- Adelvand, P., Ghashghaei, R. (2011). The shared landscape: what does aesthetics have to do with ecology? *MANZAR*, 3(13), 36-41.
- Aftab, A., Alipour, E. (2015). Analysis of the relationship between visual appearance and behavior of citizens (Case study: Ardabil city), *Quarterly Geographical Journal of Territory*, 12(46), 41-56.
- Ahmadi, S., Sadeghloo, T., Hamid, Sh. (2018). Investigating and Analyzing Effective Factors on the Physical Landscape Change of Villages in Metropolitan Areas (Case Study: Northern villages of Mashhad Metropolitan), *Journal of Rural Research*, 10(4), 684-697.
- Alalhesabi, A., Ghorbani, A. (2016). Investigating the use of decorations in the public arena of historical settlements (Case study: Laft port). *Housing and Rural Environment*, 155), 3-18.
- Aminzadeh, B. (2003). Perspective of pattern, perception and process. Tehran: University of Tehran Press.
- Arnheim, R. (2014). The Dynamics of Architectural Form; Forces of Visual Perception in Architecture. Translation: Mehrdad Ghayoumi Bidhendi. Tehran: The organization for researching and composing university textbooks in the humanities (SAMT).
- Azarniush, M., Ravanjo, A. (2014). Investigating Visual Contamination and its Indicators in the Cities of Iran (The Case of Shushtar), *Paykareh*, 3(6), 75-92.
- Chhetri, P., & Arrowsmith, C. (2003). Mapping the potential of scenic views for the Grampian National park. Proceeding of 21 International Cartographic Conference (ICC). Durban, South Africa.
- Carmona, M. (2015). Public Places, Urban Spaces: Various Dimensions of Urban Design, Third Edition. Tehran: University of Tehran Press.
- Daripour, N., Maleki, S. (2015). Investigating the role of urban landscape components in promoting citizens' sense of security in public spaces of Ahvaz (Case study: Golestan neighborhood). *City Landscape Research*, 2 (3).
- Darvishi, H.A., Azizpour, F., Rahmani Fazli, A.R., Beyranvandzadeh, M. (2012). Favorable vision of rural settlement system in the seimareh, *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, 2(6), 99-116.
- Daviran, E., Khodaei, D., Gholami, S., & Daneshdoust, M. (2013). Measurement of Visual Comfort Components in Urban Landscape (with Emphasis on Hosseinieh Azam Zanjan). *Journal of geography and environmental studies*, 1(3), 45-60.
- Douglas Porteous, J. (2003). Environmental Aesthetics. Taylor & Francis e-Library.
- Fagerholm, N., & Kayhko, N. (2012). Participatory mapping and geographical patterns of the social landscape values of rural communities in Zanzibar. Tanzania. *International Journal of Geography*, 187(1), 43-60.
- Faraji, M., Ebrahimzadeh, F. (2015). Investigating the factors affecting the visual perception of the formal qualities of the built environment, International Conference on Research in Engineering, Science and Technology, Tehran, Iran, 1-15
- Feriancova, L., Kuczma, G., & Toth, A. (2012). Approaches and solutions to public spaces villages. In *Environment - Journal for Theory and Care for the Environment*, 46(4), 209-213.
- Feriancova, L. (2013). The role of landscape architecture in rural development, mendelnet, 2013, 516-520.
- Hanachi, P., Azadarmaki, M. (2012). Visual perception of Chizer neighborhood by Chizer teenagers, Iranian-Islamic city studies, 2(7), 87-97.
- Hiro, T. Y. & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes, *Journal of Econometrics*, 66(1-2), 225-250.
- Hosseini, B., Alalhesabi, M., Nasabi, F. (2011). Analyzing Urban Environment Regarding Visual Quality (Case Study: Visibility in Old Fabric of Bushehr), *Hoviatshahr*, 5(8), 83-91.
- Jancovicova, M., & Stepankova, R. (2012). Methods of making public areas to Vidienku. *Acta Horticulturae ET Regiotecturae*, 15(2), 44-49.
- Kalami, M., Hassanzadeh, S., Majdi, M. (2019). Investigating the role of using indigenous materials in improving the quality of urban walls. The first national conference on quality in architectural and urban spaces, Zanjan, Iran.
- Kamvar Shalman, A., Hanachi, S. (2014). The Impacts of Visual Factors of Urban Spaces on Behavioral Patterns of the Citizens (Case Study: Shahrdari square, Rasht, Iran), *Hoviatshahr*, 9(24), 65-78.
- Khakpour, M., Eshghi Sanati, H. (2015). Investigation of the Effect of Social and Cultural Factors on the skeletal Texture of Gilan Province's Villages, *Journal of Housing and Rural Environment*, 33(148), 3-20.
- Krin, T., Benjour, L. (2013). Problems and theories of sensory perception in contemporary philosoph. Translation: Yaser Pouresmaeil. Tehran: Hehmat.
- Lokocza, E., Robert, L. R., & JaritaSadlerb, A. (2013). Motivations for land protection and stewardship: Exploring place attachment and rural landscape character in Massachusetts. *Landscape and Urban Planning*, 99 (2), 65-76.
- Mahdi Nejad, J., Sharghi, A., Asadpour, F. (2020). Investigating the Indicators and Subjective Patterns of the Majority of Experts in People's Visual Perception of the Rural Environment Appearance, *Journal of Rural Research*, 11(3), 422-439.
- Mahdi Nejad, J., Asadpour, F. (2020). Identifying and Evaluating Factors Affecting the Formation of Physical Structure of the Villages around Towns by Urban Development, *Urban and rural management*, 19(58), 73-89.
- Mahdi Nejad, J., Sharghi, A., Asadpour, F. (2019). Evaluation of the Indicators Affecting the Function of Sustainable Rural Housing with an Emphasis on the Role of Culture and Society, *Urban and rural management*, 18(54), 283-300.

- McGranahan, D.A. (2012). Landscape influence on recent rural migration in the us. *Landscape and Urban Planning*, 85(3):228-245.
- Mirkarimi, H., Saeedi, S., Mohammadzadeh, M., Salman Mahini, A. (2014). Application of PCA method in evaluating the visual quality of the land (Case study: Pilgrimage area of Golestan province). *Ecology*. 40 (2), 451-462.
- Modiri, A., Norollahi oskoue, N. (2014). Assessing Visual-Spatial Perception of the Imam Hussein Square, Motaleate Shahri, 3(11), 75-84.
- Pakzad, J. (2009). The course of thought in urban planning from space to place. Volume three, first edition. Tehran: Shahidi Publications.
- Ramezani, M., Livani, M. (2014). Identification of aesthetic patterns of native landscape of Gilan based on rural landscape analysis (case study of Paschier village). *City Landscape Research*, First Year, (2), 39-52.
- Sajadi Gheydari, H.A., Sadeghloo, T. (2015). The effects of globalization on lifestyle changes in rural areas. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 7 (4), 153-188.
- Salacova, M. (2012). Principles of rehabilitation and rural development in the Czech Republic. In *Environment - Revue on Theory and Care for the Environment*, 46(4), 186- 192.
- Sarafin, M. (2012). Rural futures in the range of architecture - the village versus town. In *Environment Revue on Theory and Care for the Environment*, 46(4), 199-203.
- Sartipipour, M. (2006). Rural housing in development programs. *Honar-Ha-Ye-Ziba*, (27), 47-56.
- Sartipipour, M. (2009). Pathology of rural architecture (towards the desired settlement). Tehran: Shahidi.
- Sartipipour, M. (2012). Endogenous Approach Regarding the Architecture of Iranian Villages, Space Economics and Rural Development, 1(2), 129-146.
- Sedaghati, A., Dartoomi, Sh. (2016). Assessment of Visual Quality and the Perception of Landscapes in the Roads Leading to City (Case Study: Bojnord City). *Geography and Environmental Stability*, 6(4), 91-108.
- Shahbazi, I. (2005). *Rural Development and Extension*, Fourth Edition, Tehran: University of Tehran.
- Taghvaei, H. (2013). Rural Landscape and Features of Manipulation of Natural Environment, *Journal of Housing and Rural Environment*, 32(143), 15-38.
- Tahbaz, M., Jalilian, Sh. (2011). Compatibility Indicators with Climate in Rural Housing of Gilan province, *Journal of Housing and Rural Environment*, 30(135), 23-42.
- Torabi, A. (2018). A Study of Indigenous Materials with an Aesthetic Approach in Urban Landscape, Second National Conference on Civil Engineering, Architecture with Emphasis on Employment in the Construction Industry, Tehran, Iran.
- Willy, A. (2001). The Emerging Role of Visual Resource Assessment & Visualization in Landscape Planning in Switzerland. *Landscape and Urban Planning*. (54), 213-221.
- Windle, P. E. (2004). Delphi technique: assessing component needs. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 19(1), 46-47.
- Zargar, A. (2009). An Introduction to the Knowledge of Rural Iranian Architecture. Fifth Edition, Tehran: Shahid Beheshti University Press.
- Zargar, A., Hatami Khanghahi, T. (2015). Aspects Affecting Rural Housing Design, *Journal of Housing and Rural Environment*, 33(148), 45-62.